

Ripco Sipos Elvira (Zenta): A zentai Gimnázium matematikatanárai

Ripco Sipos Elvira vagyok, 1964 december 5-én születtem Zentán. Édesanyám Gere Mária Gizella és édesapám Sipos György első gyermeke, húgom Sipos Teodóra négy évvel fiatalabb.

Az általános iskolám a zentai Emlék iskola volt, majd két évet jártam a zentai gimnázium épületébe a "8. októbar" ZOSO -általános középiskola 9. és 10. évfolyamára. A középiskola harmadik és negyedik évét Szabadkán, a Svetozar Marković középiskola matematikai tagozatán fejeztem be, mint matematikai segédkutató.

A Belgrádi Egyetem Természettudományi-Matematikai Karán az algebra-elméleti matematika szakirányon diplomáztam 1988-ban. Ekkor kezdtem tanítani a zentai gimnázium épületében. Újvidéken 2005-ben posztgraduális képzésben geometria szaktanári címet szereztem, és 2003-tól a Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium geometria tanáraként dolgozom.

A Magyar Tudományos Akadémia 2007-ben Pedagógus Kutatói Pályadíjjal jutalmazott matematika-tanári kutatói munkámért.

A szegedi Tudományegyetem TTIK matematikai doktori iskolájának abszolutóriumát 2008-ban kaptam.

Mivel az első tanítási év után felismertem, hogy tanulóim számára nagy megpróbáltatás szerb nyelvű tankönyvekből tanulni geometriát, szerkesztettem az első és második évfolyam számára alkalmas tankönyveket feladatgyűjteménnyel.

Konferenciákon tartott előadásaim:

1. **Miskolc:** History of Mathematics and Teaching of Mathematics, 2006. május 19-21, "Teaching Geometry using Computers"
2. **Karcag:** Kutató Tanárok I konferenciája, 2006. október 6-7, "A geometria tanítása számítógép segítségével"
3. **Budapest:** DOSZ konferencia, 2007. május 18-21, "Apollóniosz problémái- tanítás, szerkesztés, vizualizáció"
4. **Szabadkai Nyári Akadémia,** 2007. augusztus 6-10, "Hogyan alkalmazom a számítógépet a matematikaórákon?"
5. **Novi Sad:** Međunarodna Konferencija za Nastavu Matematike, 2007. augusztus 22-23, "Problemsko rešavanje zadataka iz geometrije pomoću računara"
6. **Győr:** Kutató Tanárok II konferenciája, 2007. október 12-13, "Matematikai érettségi vizsgák a zentai Bolyaiban"
7. **Budapest:** Varga Tamás Módszertani napok, 2007. november 9-10, "Hogyan alkalmazom a számítógépet a geometriaórákon?"
8. **Zenta:** T-day, 2008. április 4-5, "Nastava geometrije u gimnaziji Bolyai"
9. **Novi Sad:** XII Kongres Matematičara Srbije, 2008. augusztus 28-szeptember 2, "Apolonijevi problemi/ nastava u srednjoj školi Boljai"
10. **Budapest:** Varga Tamás Módszertani Napok, 2008. november 7-8, "Geometrical Transformations Using Computer"
11. **Győr:** Kutató Tanárok II konferenciája, 2008. október 10-11, "Tehetséggondozás a zentai Bolyaiban"
12. **Magyarkanizsa:** III Tehetség Nap, 2009. március 23, "Problémamegoldás és tehetségfejlesztés a számítógép segítségével a geometriaórán"
13. **Szeged:** History of Mathematics and Teaching of Mathematics, 2010. május 20-23, "Important Theorems in geometry"
14. **Szeged:** Szakmódszertani kutatások a természettudományos, illetve a matematika és az informatika tantárgyhoz kapcsolódóan, 2010. május 20-21, "A geometriák alapjai"
15. **Gmuend:** ISIS-Symmetry: Art and Science 8th Interdisciplinary Study of Symmetry congress-festival, 2010. augusztus 23-28, "Hyperbolic geometry and tiling, learn and teach using computer"
16. **Zenta:** I. Vajdasági Tehetségpont Konferencia, 2010. október 1-2, "Nevezetes tételek a GeoGebrában"
17. **Budapest:** Varga Tamás Módszertani napok, 2010. november 6, "Important Theorems in GeoGebra"
18. **Révkomárom:** Nagy Károly Diáktalálkozó, 2010. november 26-28, "Stewart tétele és alkalmazása"

Publikációk listája:

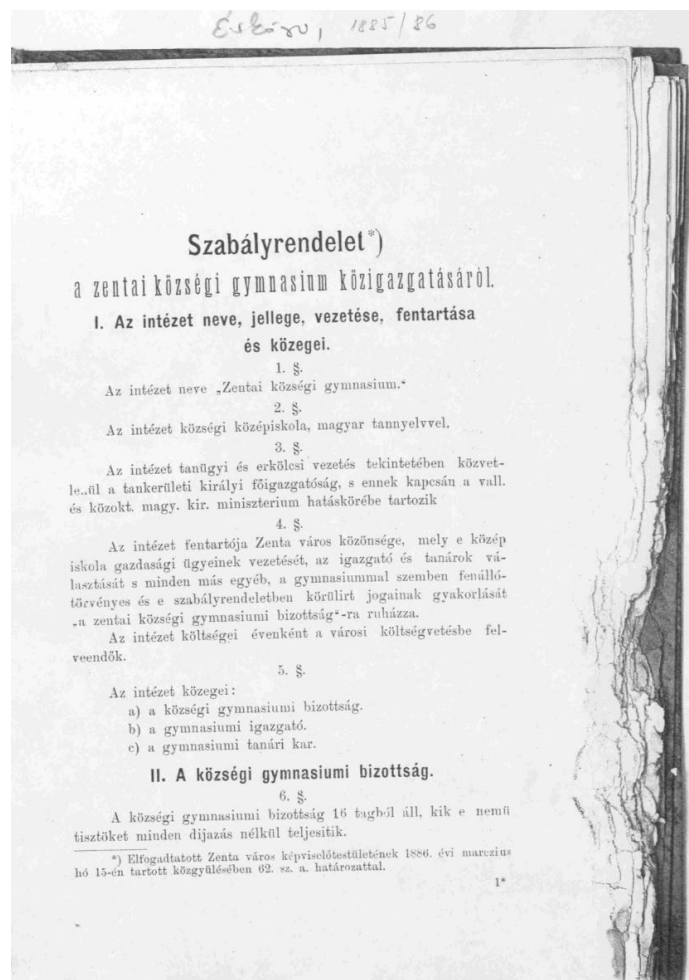
1. Apollóniosz problémái-tanítás, szerkesztés, vizualizáció, ÚJ KÉP, XI évfolyam, 4-5 szám, 2007. április-május, 63-74, ISSN 1450-5010
2. A geometria tanítása számítógép segítségével, ÚJ KÉP, XI évfolyam, 1-2 szám, 2007. január-február, 51-60, ISSN 1450-5010
3. Euklides- a geometriai szerkesztőprogram, ÚJ KÉP, IX évfolyam, 1-2 szám, 2005. január-február, 30-33, ISSN1450-5010
4. Hogyan alkalmazom a számítógépet a matematikaórán (geometriaórán), ÚJ KÉP, XI. évfolyam, 2007. október-november, 19-35, ISSN 1450-5010
5. Geometria tanítása a zentai Bolyaiban, ÚJ KÉP, XII. évfolyam, 2008 október-november, 32-36, ISSN 1450-5010
6. Apollóniosz problémái, TAVASZI SZÉL Konferenciakiadvány, 2007, 284-289, ISBN 978-963-87569-1-6
7. Problémamegoldás és tehetségfejlesztés a számítógép segítségével a geometriaórán, A TEHETSÉGEK SZOLGÁLATÁBAN I. NEMZETKÖZI TEHETSÉGGONDOZÓ KONFERENCIA, Magyarokanizsa, 2009. március 23, Konferenciakiadvány, 83-88, ISBN 978-86-84699-42-0
8. Teaching geometry using computer visualizations, TEACHING MATHEMATICS AND COMPUTER SCIENCE, (2009), 1-19, ISSN 1589-7389
9. Apollonius' problems in grammar school, TEACHING MATHEMATICS AND COMPUTER SCIENCE, (2009), 7/1, 69-85, ISSN 1589-7389
10. A geometria tanításának útjai, MAGYAR SZÓ, ÜVEGGOLYÓ, 2010. március 1-8
11. Alkalmazzuk a számítógépet a geometriaórán!, A MATEMATIKA TANÍTÁSA, MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT, XVIII évfolyam, 2 szám, 2010, MOZAIK Kiadó Kft, Szeged, ISSN 1216-6650
12. Matematika érettségi vizsgák a zentai "Bolyai" gimnáziumban, 169-177, Kutató Tanárok Tud-os Közleményei,2007-2008, ISBN 963 87225 1 7
13. Tehetséggondozás a zentai Bolyaiban, 340-347, Kutató Tanárok Tudományos Közleményei, 2007-2008, ISBN 963 87225 1 7
14. Tehetségfejlesztés a számítógép segítségével, A MATEMATIKA TANÍTÁSA, MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT, XVIII évfolyam, 3 szám, 2010, MOZAIK Kiadó Kft, Szeged, ISSN 1216-6650
15. Hyperbolic geometry and tiling, ISIS-Symmetry congress-festival, 342-345, Gmuend, ISSN 1447-607X

A Zentai Gimnáziumban matematikát tanítok 1987 óta, előtte két évig tanulóként jártam ebbe az épületbe 1981-től 1983-ig. E két fontos részlete életemnek adta azt az ötletet, hogy bemutatom az épület történelmét és a benne

helyet foglaló intézményekben matematikát oktató tanárokat, a teljesség igénye nélkül. Szíves elnézését kérem azoknak, akik véletlenül kimaradtak a felsorolásból a fellelhető írásos emlékek hiányossága miatt.

Munkám során felhasználtam **Dobos János: A zentai gimnázium száz éve** című monográfiát, amit a centenáriumra készített írója, aki a gimnázium igazgatója volt 1961-1962-ben.

A XIX században, a Bach-korszakban Zenta 14 987 lakosával a Szerb Vajdaság és Temesi Bánság hatodik városa volt, ezért született meg a döntés a város tanácsában, hogy gimnáziumot alapítsanak. Ennek szellemében Zenta város 1876-ban gimnáziumot kapott, az iskolaszék november 17-én meghozott határozata alapján viszont a tanítás már október 5-én elkezdődött mind a négy évfolyamon.

Az első tanári kar a polgári iskola épületének udvarán lencsevégre kapva:

Ez az úgynevezett algimnázium (ami azt jelenti, hogy az elemi iskola négy osztálya után 10-től 15 éves tanulók oktatását szolgálja), 1876-ban a polgári iskola épületében - az akkori Árpád és Deák utca sarkán - kezdte meg működését. Ebben az épületben azonban tovább működött a polgári iskola két leányosztálya is.

A két iskola kezdetben nem zavarta egymást, mivel a polgári iskola leányosztályainak létszáma kevés volt. De az évek múltával, ahogy a gimnázium egyre erőteljesebben fejlesztette tanszergyűjteményét, könyvtárát és múzeumát, úgy vált az épület egyre szűkebbé a két tanintézmény számára. Kuthy igazgató - lévén nem csupán tanár, hanem egyben építészmérnök is - látta az adaptált Majoros-féle épület hiányosságait és 1883 augusztusában benyújtotta az új gimnáziumi épület tervrajzát a Városi Tanácshoz. Az özvegy Freund Ernesztin és Fia helybeli cége 1884 júliusában kezdte el az építkezést. A teljesen elkészült épületbe 1885. április 27-én kezdődött meg a beköltözés, ami szintén rövid idő alatt végbement, úgyhogy április 30-án az új épületben a tanítás is megkezdődött.

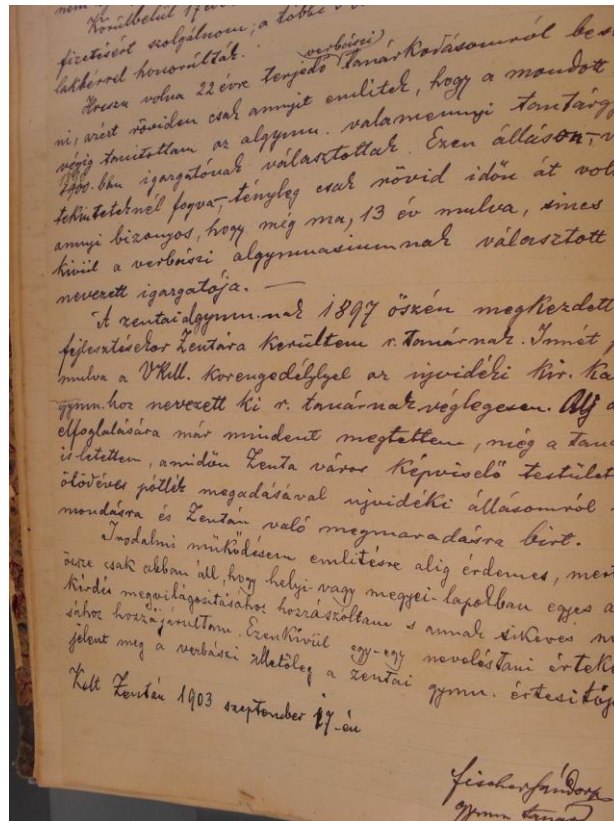

Kuthy József okleveles mérnök és tanár volt ebben az időben az egyetlen képezett tanerő. Az új gimnázium épülete a város főterének délkeleti sarkán állt és a legimpozánsabb középület volt.

Az új főgimnázium tanári szobája 1899-ben.

Az első világháború előtt a magyar társadalom uralkodó jelszava az „Isten, haza, király”, tehát a gimnáziumi oktatói nevelői munka egyik fontos része a hazafias nevelés volt. Ebből az időből való egy önéletrajzi gyűjtemény, évkönyv, amit a Zentai Levéltárban találtam, ennek egy lapja:

Zenta a két szomszédos községgel - Adával és Ókanizsával - együtt eleve biztosította a főgimnáziumban a magyar nemzetiségű tanulók többségét. Viszont a szomszédos Torontál megyei Csókán, Szanádon, Törökkanizsán, Tiszaszentmiklóson és Padén, de még a bács-bodrogi Martonoson és Moholon is a szerb nemzetiségű lakosok részaránya e települések összlakosságában sokkal nagyobb volt. Ezekből a helységekből a zentai gimnázium volt hivatva felkarolni a szerb nemzetiségű birtokos réteg gyermekeit, és biztosítani számukra a magyar nyelv és kultúra elsajátítását, a szinte észrevétlen, békés beolvadást, a nemzeti asszimilációt. De lássunk néhány markáns statisztikai adatot: 1876-tól 1918-ig a magyar tanulók száma az összes tanulók létszámában 42,5%-ról 69,0%-ra növekedett, a szerbeké 7,5%-ról 12,3%-ra, míg a zsidóké (a zsidókat nem nemzetiségként, hanem felekezetként tartották nyilván) 35,0%-ról 16,9%-ra, a németeké pedig 15,0%-ról 1,8%-ra csökkent. Ezekből az adatokból az is kitűnik, hogy a kezdeti időszakban, egészen a századfordulóig a régió összlakosságában legalacsonyabb részarányban képviselt zsidóság (Zentán pl. 1890-ben az összlakoságnak csupán 4,5%-a) a gimnázium tanulói között a legnagyobb részarányban volt képviselve. Ez megengedi azt a következtetést, hogy a gimnáziumnak és általában az iskolának, a tudásnak a jelentőségét éppen a zsidó polgári körök ismerték fel a legkorábban. Egyik kiemelkedő tanuló volt a zentai születésű Fekete (Schwarcz) Mihály.

Fekete Mihály Zentán született 1886. július 19-én. Apja, Schwarcz Sándor neves könyvkereskedő, nyomdász, aki az első könyvesboltot nyitotta meg Zentán még 1875 decemberében. (Ez volt az akkori Bács-Bodrog megye egyetlen állandó jelleggel működő könyvesboltja, a szabadkai és az újvidéki mellett.) Anyja Klein Emma.

Középiskolai tanulmányait a zentai gimnáziumban kezdte 1896-ban még Schwarcz Mihály néven. Budapesten végezte egyetemi tanulmányait, 1909-ben doktori címet kap. Ezután egy évet Göttingenben, Landau mellett töltött. Budapestre hazatérve Beke Manó tanársegédje lett a Tudományegyetemen. Fejér Lipót hatására analízissel kezdett foglalkozni. 1914-1920 között a budapesti egyetemen az analízis magántanára és különböző középiskolákban tanár volt.

1920-ban állásait elvesztve a Pesti Izraelita Hitközség Főgimnáziumának tanára lett. 1928-ban a Jeruzsálemi Héber Egyetemen kezdett el dolgozni, egy évig, mint előadó, majd 1955-ös nyugdíjazásáig az egyetem Matematikai Intézetének igazgatója volt. 1935-36-ban a Természettudományi Kar dékánja, majd 1945-48 között az egyetem rektora volt. A zentai Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és

Kollégium matematika versenye az ő nevét viseli, **Fekete Mihály Emlékverseny**, amelyen a vajdasági magyar középiskolások mérhetik össze erejüket-eszüket 2003 óta. Két levelezőforduló feladatait sikeresen megoldó tanulók vehetnek részt rajta, és a díjazottak eljutnak a minden tavasszal megrendezésre kerülő Nemzetközi Magyar Matematika Versenyre.

A zentai iskolában Fekete Mihály igen jó tanuló volt. Családja 1899 végén magyarosította vezetéknévét Fekete-névre, s ettől kezdve már Fekete Mihályként szerepelt a zentai gimnáziumi osztálynaplókban, illetve értesítőkben, az V., VI és VII. osztályban osztályelső, (csak ő a színjeles, neve vastag betűkkel szedett a gimnáziumi értesítőkben, az 1 a legjobb osztályzat).

VII. osztály.
Osztályfőnök: Veress Árpád.

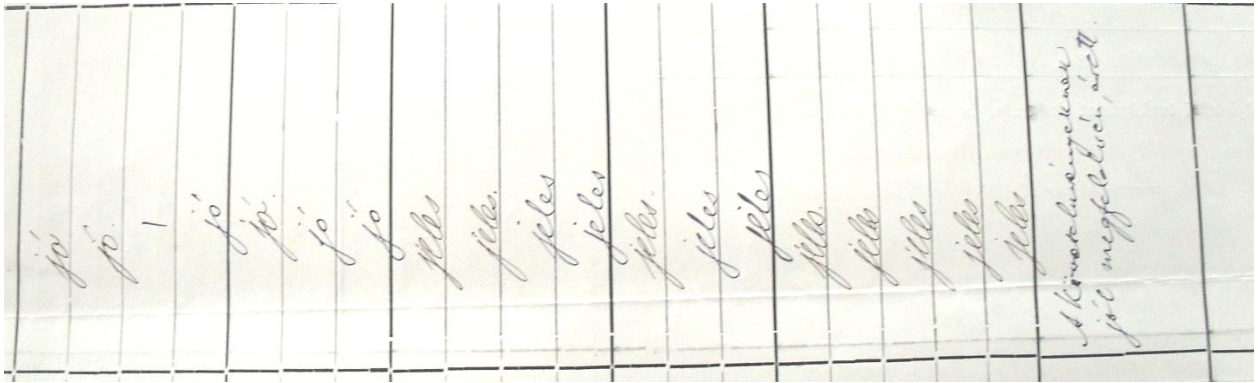
A tanuló neve és vallása	Magyarul	Vallás	Magyar nyelv	Magyar nyelv, mag. irod. és nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Matematika	Gépezés rajz	Tornában	Egyéb	Gyorsirászat	Francia nyelv
Aulik Árpád r. k.	2	2	4	2	3	—	3	3	3	3	1	1	—	—	—
Epstein Zoltán izr.	1	1	1	—	2	1	1	2	2	3	—	3	—	—	—
Fekete Mihály izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Hirschenhauser Andor izr.	1	1	1	3	3	—	1	3	3	2	2	1	1	2	1
5 ifj. Horváth Lajos r. k.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	—	—	—
Jakovlevy Iván g. k. ó.	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	—	3	—	—	—
Kron Ferencz r. k.	2	2	1	—	1	1	2	3	3	3	—	1	—	—	—
Krsity Száva g. k.	1	1	1	—	3	3	—	3	3	3	—	2	1	—	—
Ofner Sándor izr.	1	2	2	—	3	3	—	2	2	3	—	2	—	—	—
10 Ormos Andor izr.	1	2	2	—	2	2	—	2	2	2	—	2	—	—	—
Radó Gyula izr.	1	2	2	—	2	2	—	1	1	2	—	2	—	1	—
Ramadánszky Péter g. k. ó.	1	1	2	—	1	1	1	1	2	2	—	1	—	—	—
Rasch Károly r. k.	2	1	2	—	1	1	1	1	1	2	1	fm	1	1	—
Reich Zoltán izr.	1	2	1	—	1	1	1	1	1	1	—	fm	—	—	—
15 Rösenfeld Antal izr.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	—	2	—	3	—
Sik Béla r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	2	—	—	—
Szécsényi István r. k.	1	2	1	—	3	—	1	2	2	3	—	2	—	—	—
Szeshler Adolf izr.	1	2	3	—	3	—	2	2	2	1	—	2	—	—	—
Tolmási Márton r. k.	1	2	2	—	3	—	3	3	4	3	—	1	—	—	—
20 Wendörfer Imre r. k.	1	2	3	—	3	2	1	2	3	2	—	1	1	1	1
MAGÁNTANULÓ:															
Ostheimer Miklós r. k.	—	2	3	—	2	3	2	2	3	3	—	—	—	—	—

KIMARADT: id. Horváth Lajos r. k.

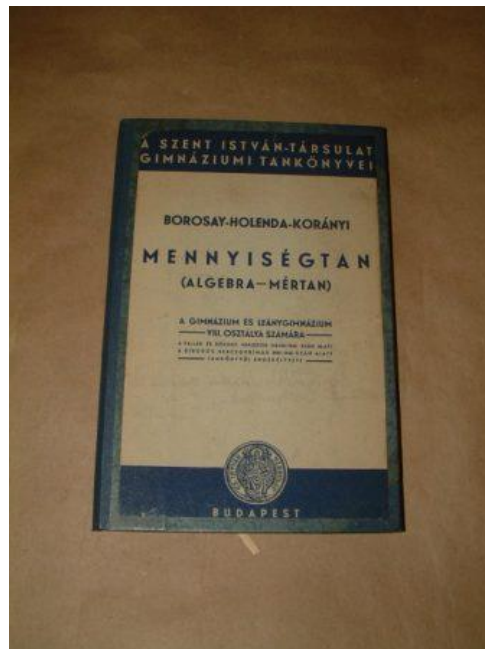
Összesen: 22.

A huszadik század elején így nézett ki a gimnáziumi napló, benne Fekete Mihály osztályzataival.

Matematika tanára a zentai gimnáziumban Veress Árpád volt, a tanítás során alkalmazott tankönyvek **Suták József: Számтан** és **Borosay Dávid: Algebra és Geometria I.**

Az akkori, első világháború előtti időkben, a huszadik század első évtizedében a tanítási naplókba a tanárok (ugyanúgy, mint manapság) beírták az évfolyam tananyagához tartozó tankönyvet is.

Zentai áll. s. közs. főgimnázium.

1893. tanév. I. félév.

II. osztály.

Tantárgy: *Mennyiségtan*

Heti óraszám: *4*

Tanár: *Veress Árpád*

Tankönyv: *Suták László*

Iskolai olvasmányok: ~

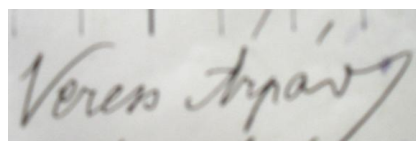
Magánolvasmányok: ~

Beemlézendők: ~

Külső feladatok tárgya: *1. Lovelkötlet. 2. Arányok. 3. Száralekváltás. 4. Összefoglaló ismétlés.*

Suták József: Szabadka, 1865. nov. 5. - Budapest, 1954. júl. 19. Piarista matematikus, egyetemi tanár, aki a teológiai tanulmányait Nyitrán végezte. 1890-ben a kolozsvári egyetemen mennyiség- és természetből tanári oklevelet szerzett. Tanári oklevele megszerzésekor 1891-ben Szegeden, majd Budapesten tanított. 1892-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett. 1896-ban a budapesti tudományegyetemen a matematika magántanára, 1912-ben ny. r. tanára. 1936-ban nyugdíjazták. Kutatásának tárgya a szintetikus és projektív geometria, a determinánselmélet, foglalkozott függvénytannal és differenciálegyenletekkel is. 1897-ben lefordította és kiadta Bolyai János Appendixét, A fény elektromágneses elmélete c. tanulmányával 1895-ben elnyerte az MTA pályadíját.

Veress Árpád: a zentai gimnázium matematika tanára 1899-től 1920-ig, igazgató 1916. március 16-tól 1920. november 8-ig és 1941. július 25-től 1942. június 30.-ig. Fekete Mihály tanára volt. Tanulói aktívan részt vettek a Magyar nyelvű országos versenyeken, a KöMal- Középfiskolai Matematikai Lapok - levelezős feladatmegoldó fordulón. A második világháborúban újból visszahívták tanítani és igazgatni az intézményt. Az aláírása:

Harsány Lajos 25 évet dolgozott a gimnáziumban, 1905-től 1930-ig tanította a tudományok királynőjét, a matematikát.

МИНИСТАРСТВО
ВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

Образец № 1

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

Име и презиме *Лајош Каримаш*
Својеручни потпис *Лајош Каримаш*

РОЂЕН		НАРОДНОСТ И ВЕРА	ПОДАЦИ ПО СТАРИ ЗАКОНИ ИЛИ ОСТАРИ ЗАКОНИ ИЛИ ОСТАРИ ЗАКОНИ	ИМЕ И ЗАНИМАЊЕ РОДИТЕЉА	НАПОМЕНА
месец и дан	МЕСТО (ОБЛАСТ, ДУЖАВА)				
1888	Сександ, Матфеј, Матфеј	Матфеј, религија	Хрват. Црква Хрватска и Служба Убојца	Лајош Каримаш и Марија Лајош Каримаш и Марија	

ЖЕНЕ			ДЕЦА		
ДАТУМ ИЛИ УДОВ	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ПОРОДИЧНО	ДАН, МЕСЕЦ И ГОДИНА РОЂЕНА ИЛИ СМРТИ	ИМЕ ДЕТЕТА	ДАН, МЕСЕЦ И ГОДИНА РОЂЕНА ИЛИ СМРТИ	
1. II. 1908.	Марија Балич	1889. март 11.	Золтан Лајош Марија Марија	1909. март 6. 1911. јан. 4. 1913. март 20. 1915. септембар 9.	- - - -

Остале по хроничном резу.
или свезлобце.

Меним земам се за дете од М. Каримаш
у јулу 1905. г. - Београдски револуционарни
зуднички центар 11. март 1905. г.

Меним свезлобце: меним земам се за дете од
М. Каримаш

Мени (професорско-односно учитељско-испити, из чега и кад?)
Београдски револуционарни центар у Београду и
Београдски револуционарни центар у Београду.

У страни језике који и којима се служи?
Матфејски

Szőke Dezső: a zentai gimnáziumban tanult, érettségizett, egy évvel Fekete Mihály után, 1905-ben, majd tanulmányai után 1909-től 1942-ig tanított matematikát a zentai gimnáziumban, az első világháború előtt:

és a trianoni békeszerződés után is:

Igazgatója volt az intézménynek 1942. július 1.-től 1943. május 3.-ig.

Egy lap az akkori naplóból való, Szöke Dezső beírásával.

Zentai áll. s. közs. főgimnázium.

1922. évi tanév. X. félév.

V. osztály.

Tantárgy: *Memóriaigaztan*

Heti óraszám: *3*

Tanár: *Szöke Dezső*

Tanulónev: _____

Iskolai olvasmányok: _____

Háziolvasmányok: _____

Beosztásrendfű: _____

Iskolai dolgozatok tárgya: *1. Másodfokú egyenletek
2. Területszámítás 3. Művelések egy-
memóriaigaztanokkal 4. Történelmi pladátok*

Iskolai dolgozatok ideje: *Harminctíz egy, tízfél óra*

Dolgozat: _____

Megtaláltam a Zentai Levéltár gimnáziumi anyagában Szöke Dezső tanár úr hivatalos lapjait a gimnázium nyilvántartásaiban, a világháború előtt magyarul, majd a trianoni békeszerződés után szerbül:

1922. évi tanév. Szöke Dezső

Szaktárgy: *Memóriaigaztan tanításán* Intézet: Zentai áll. s. közs. főgimn.

Életrajzi és működési adatok.
(Az önéletrajz adatait közzé kell tenni)

1.	Honlap, születési- és ideje: <i>Magyarország, Hívesmező (Csongrád) 1887. május 23.</i>
	Vallás: <i>román katól.</i>
2.	Egyházi vagy világi? <i>világi</i>
	Családi állapota (név, adósság, áru) gyermekeinek száma: <i>nincs</i>
	Katonakötelezettségének eleget tett-e és miképpen? <i>nem volt katonai</i>
3.	Hol végezte középiskolai tanulmányait? <i>Zentán, 1905-ben</i>
	Hol és mikor tett érettségi vizsgálatot? <i>Zentán, 1905. júniusban</i>
	Hol és mikor végezte főiskolai tanulmányait? <i>Budán, 1905-1909.</i>
4.	Képesítések tárgyai, okleveleik (ha oklevél még nincs alap-illetéleg szakvizsgálati értekezési) költé és száma: <i>memóriaigaztan tanár, 1910. január 26. 2992 sz.</i>
5.	Ha előzetes tanár, elismerésének költé és száma: _____
6.	Mármint képzések: doktori oklevél költé: _____

МИНИСТЕРСТВО
ПРОСВЕЩЕНИЯ И НАУКИ СЕРБИИ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

Име и презиме: *Лето Сече*
Својичина: *Сече*

РОЂЕН		НАСТОЈНОСТ И БОРА	ПОСРЕДСТВО КОЈИМ ОД КОЈИХ ПУТЕМ ОДБИЛИ СУ СУДБИНУ ИЛИ СЛУЖБУ	ИМЕ И ЗАКОННО РАДИТЕЉА	НАПОМЕНА
ДАН, МЕСЕЦ И ГОДИНА	МЕСТО (УЛИЦА, ДРЖАВА)	Место Београд	из 1911. године Београд Кметство 8. 1. 11.	Сече Сече	
ОСТАВА ОСТАВА ГОДИНА	ОСТАВА ОСТАВА ГОДИНА	ИМЕ И ЗАКОННО ПОСРЕДСТВО	ДАН, МЕСЕЦ И ГОДИНА ПРЕСТА ОСТАВА	ИМЕ ДЕТЕТА	ДАН, МЕСЕЦ И ГОДИНА ПРЕСТА ОСТАВА
		Сече Сече	из 1911. 1911.	Сече Сече	из 1911. 1911.

Описаније о поштом
описаније о поштом

Име на српском:
Лето Сече

Описаније о поштом
описаније о поштом

Име на српском:
Лето Сече

Описаније о поштом
описаније о поштом

Име на српском:
Лето Сече

ЈЕДИ СЛУЖБИ У ВОЈСЦИ

КАК О СЛУЖБИ	У КОЈОЈ ВОЈСЦИ	У КОЈОЈ ВОЈСЦИ	КАК О СЛУЖБИ КАК О СЛУЖБИ	У КОЈОЈ ВОЈСЦИ У КОЈОЈ ВОЈСЦИ
из 1911.	из 1911.	из 1911.	из 1911.	из 1911.
из 1911.	из 1911.	из 1911.	из 1911.	из 1911.

Својичина: *Сече*

Az első világháború után esküt kellett mindenkinek tennie az új szerb királya, ennek igazolása a szerb nyelvű személyi lap egy oszlopában jelentkezik. (A nagymamám mesélte, hogy akik nem tették le az esküt, egyetlen éjszaka alatt kellett elhagyniuk az országot, így járt az ő nagynénije is, Budapestre költöztek a deportálás után.)

A zentai gimnázium épülete bővült, fényképe zentai képeslapokon is megjelent, kiemelt jelentősége volt a városban.

A huszadik század második évtizedében a zentai gimnázium a rendszeres érettségi vizsgákkal és az akkori viszonyokban modern épülettel, jól felszerelve kialakította saját jellegzetes arculatát és társadalmi tekintélyét. Ennek az arculatnak meghatározó tényezői voltak a tanárok és tanulók is, a folyamatos tervszerű oktatói és nevelői munka, amelynek központját a tantestület alkotta tizenhárom rendes, képesített tanárral. Fiúiskola, leány be sem iratkozhatott és a tanári karban sem volt egyetlen nő sem.

A trianoni béke aláírásával megváltozott a zentai gimnázium helyzete is. Amikor Aleksandar trónörökös Zentán járt 1920-ban, a tanári kar testületileg jelent meg a fogadásnál. Ebben az évben készült utoljára magyar nyelven gimnáziumi értesítő és befejeződött a fejlődés korszaka, amely a polgári iskolától az algimnáziumon keresztül vezetett a Magyar szellemiségű főgimnáziumig. Az államnyelvű osztályok felfejlesztésével évről évre újabb és újabb szláv ajkú tanárokat helyeztek át illetve neveztek ki Zentára, míg a magyarokat fokozatosan nyugdíjazták illetve áthelyezték. Ebben az időben Kuthy Lajos felesége, **Dubnicki Veronika** is tanított matematikát:

tanulói alakították meg ötvenedik érettségi találkozójukon Zentán a **Bolyai Farkas Alapítványt** a tehetséges tanulók támogatására.) A **Tiszavidékben** így írnak róluk:

Ötvenéves érettségi találkozót tartott a Zentai Gimnáziumban az 1957 nyarán érettségizett nemzedék. A történet 1953-ban kezdődött, amikor az egész Tisza mentéről, Bácska és Bánát iskoláiból érkeztek fiatalok, hogy magyarul tanuljanak a vegyes főgimnáziumban. Egy fiú és egy lány tagozat alakult Urbán István történelem- és Tőke István magyartanár (osztályfőnökök) vezetésével. Egy épületben dolgozott a magyar és a szerb gimnázium, mindkettőnek külön igazgatósága, igazgatója, ügyintézője volt. Az iskola igazgatója Szeli István volt, de más neves tanárok is oktattak, mint Heinrich József matematika-, Gaál János földrajz-, Vujnović Natalija szerbtanár, és még sokan mások. A magyar gimnázium felvette a Bolyai Farkas nevet, míg a szerb gimnázium a Stevan Sremac nevet. A két intézmény csak 1956 őszéig működött ilyen felállásban, mivel egy újabb átszervezéssel a gimnázium alsó osztályait végleg a nyolcosztályos iskolához kapcsolták, a két gimnázium felső tagozatait pedig egy egységes főgimnáziumba, mely a Moša Pijade nevet vette fel.

Visszatekintve az érettségi vizsga 50. évfordulóján: mérnökök, tanárok, orvosok, jogászok, banktisztviselők, közgazdászok, egyetemi és főiskolai végzettségű emberek lettek az akkori generációból. Közülük került ki Zentán a legtöbb agrármérnök, akik jelentős szerepet töltek be a mezőgazdasági és ipari kombinát vezetésében, kitűntek a jelentős pénzintézetekben mint vezetők, de az építőiparban és a közigazgatásban is jeleskedtek. Volt közöttük városelnök, végrehajtó bizottság elnök, vajdasági kormánytag és alkotmánybíró is - szól Urbán István osztályfőnök jegyzete a fél évszázaddal ezelőtti gimnazistákról.

Mindkét iskola teljesen önálló jogi személy, igazgatóval, tantestülettel, pecséttel és irattárral. Az épületet és tornatermet közösen használták, egyik felében a szerb, másik felében a magyar intézmény járt délelőtt, délután önképzőkörök voltak megszervezve. Csökkent az oktatás minősége, nem csak a tankönyvek hiányoztak, hanem a jól képzett tanárok, nem voltak jegyzetelésre alkalmas füzetek, sem szemléltető eszközök.

A minőségi változást az 1956-os iskolareform hozta, amikor bevezették a kötelező nyolcosztályos általános elemi iskolát. Ezzel a két különálló gimnázium alsóbb osztályait az általános iskolákhoz csatolták, a tanulók száma megfeleződött. Összeolvasztották a két intézményt, *Gimnazija Moša Pijade Gimnázium* névvel.

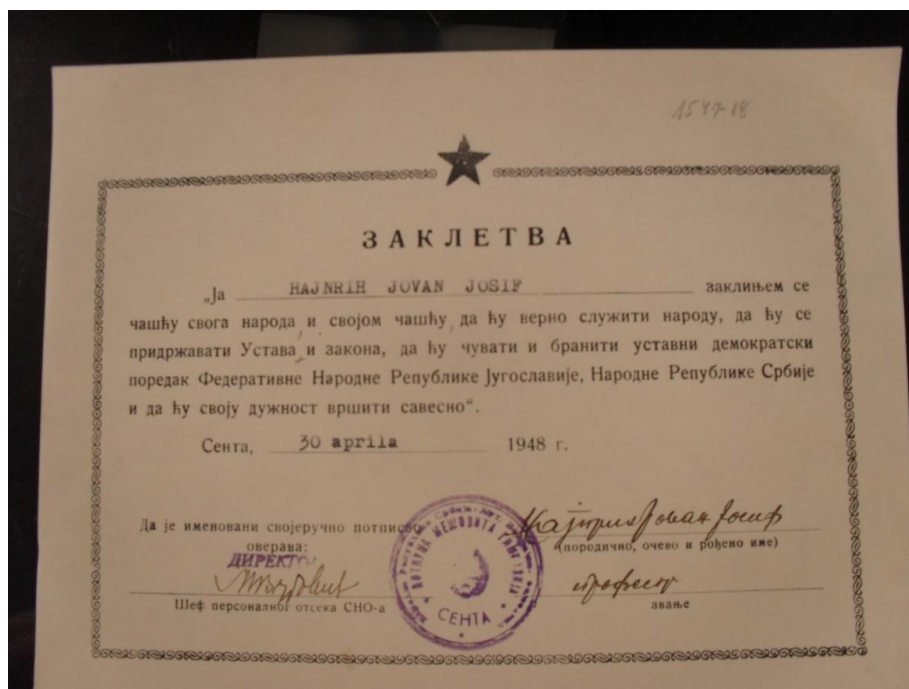
Az épületet vegyészeti laboratóriumokkal bővítették 1963-ban, majd 1969-ben még egy emeletet építettek rá. 2005-ben dísztermet kapott a nyugati szárny padlásterére és egy újabb, kis tornatermet a keleti szárny.

Heinrich József (Dódi bácsi), a Bolyai Farkasról Moše Pijadéra önkényesen átkeresztelt zentai gimnázium számtant oktató, rettegett, híres-hírhedt, félve tisztelt Dódi bácsija. Tanított 1940-től az 1969-ben bekövetkező haláláig. (Apám és apósom is nála tanultak és érettségiztek matematikából. Tőlük hallottam a félelmetes matematika tanárról, és arról a történetről is, hogy a zentai gimnáziumot befejezett tanulókat a belgrádi, újvidéki, szegedi és budapesti egyetemeken is megbecsülték.)

A második világháború után is mindenkinek esküt kellett tennie az új országra:

Vagyis fordításban: „*En .... esküszöm népem becsületére és saját becsületemre, hogy hűségesen fogom a népet szolgálni, hogy az Alkotmányhoz és törvényhez tartom magam, hogy őrizni fogom a Jugoszláv Föderatív Népköztársaság demokratikus államát, a Szerb Népköztársaságot, és kötelességeimet lelkiismeretesen fogom megtenni. ,,*

A személyi kartonjáról leolvasható, hogy Belgrádban fejezte be az egyetemi tanulmányait 1925-1929, majd Szegeden szakvizsgázott 1943 februárjában. A

családi állapot is fel van tüntetve. (A mai időkben, a XXI század elején egyik unokája, Gere Heinrich Olga a Zentai Gimnázium pszichológusa.)

СТРУЧНИ КАРТОН

Презиме (очево име) и име Најурин/Јован/Јован

Страна проsvетно-насна Ресор Роварениство за проsvету

Специјалност проsvетар-математика и физика Број досјеја _____

1	Дат. месец, година, место и срез рођења	<u>22 август 1907 г.</u> <u>Чента</u>	Услови или предузета гај рађа и када је ступио у службу	<u>Потпуна месовита гимназија за напредније настављање језиком и српски</u> <u>4 децембра 1944 год.</u>	
2	Народност	<u>српски</u>	Звање и вођа	<u>проsvетар</u>	
3	Држављанство	<u>Р.Н.С.Д.</u>	Основна плата	<u>Дан. 4500</u>	
4	Брачно стање	<u>ожењен</u>	Бруто износ месечних прихода	<u>Дан. 5025</u>	
5	Здравствено стање	<u>здрав</u>	Положајни додатак	<u>—</u>	
6	И М Е	Сродство	Датум рођења	Лични додатак	
		<u>Жена</u>	<u>10 марта 1909</u>	<u>—</u>	
		<u>Син</u>	<u>1 септ. 1933</u>	<u>—</u>	
		<u>Син</u>	<u>27 јуна 1942</u>	<u>—</u>	
		<u>Дјевојка</u>	<u>6 фебр. 1944</u>	<u>—</u>	
7	НАЗИВ	Време трајања (од — до)	Место (дежа)	Сваки је успех извршио	
		<u>Испит под № 1971 БР</u>	<u>od 1925 do 1929</u>	<u>Београд</u>	<u>6/dovoјан/</u>
		<u>Дип. испит под № 1</u>	<u>у Фебруару 1943</u>	<u>Сегедин/Мајарска</u>	<u>dovoјан.</u>

Živković (Poljak) Ružica 1952-1956 között tanított matematikát. Sok mai kolléganőmet ő oktatta, nevelte. Csak kedves megemlékezéseket meséltek róla.

Ládi Jolán matematika tanárnő volt a gimnáziumban 1958-tól 1967-ig, utána tanfelügyelőként dolgozott és néhányszor vissza-visszalátogatott még a zentai gimnáziumba, tapasztalataival segítve az új tanárokat.

ЗДРАВСТВЕНИ ЛИСТ

Презиме и име Лади Јован

Звање: проsvетар

Дат и година рођења: 10-IV-1930

Место рођења: Бече

Бр. амбулантног протокола: _____

Дат издавања: 13-8-1961

М. П.

Полас. Јован

Обр. бр. 8-435 — „Српска администрација“, Београд

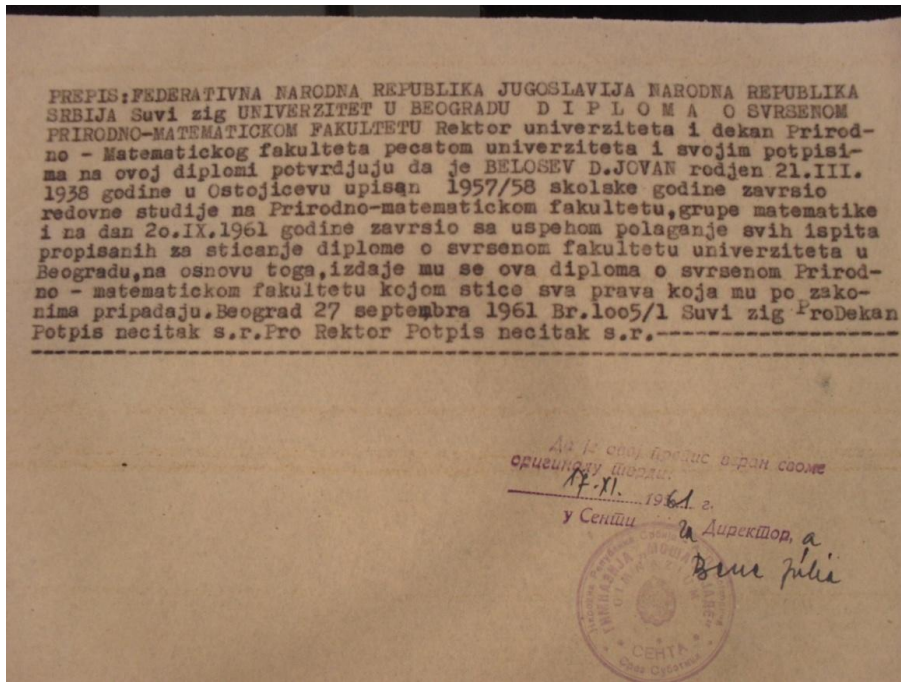
ЛИЧНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

ГРАД И О Бече

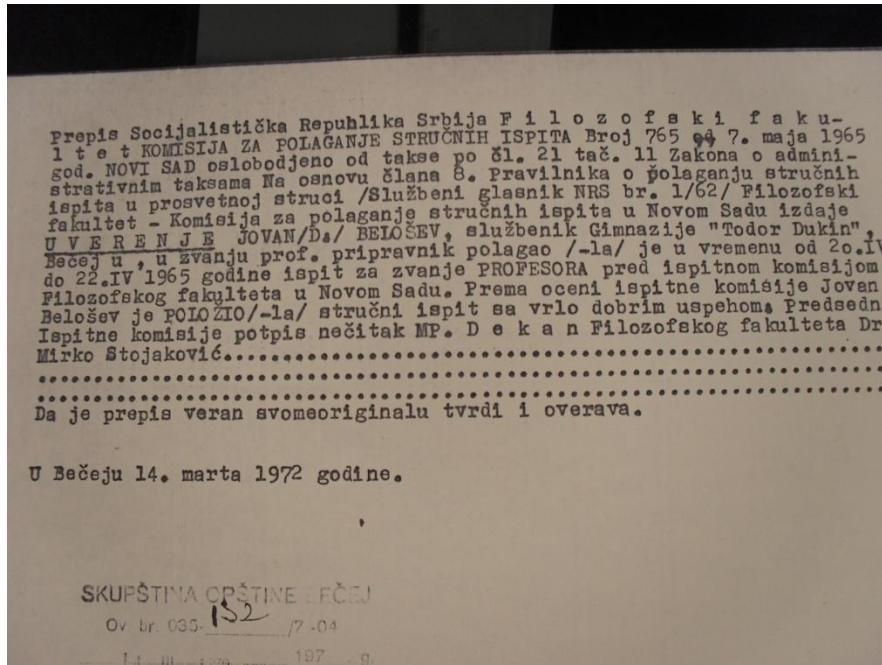
СРЕДНИ И О _____

Број 15544 1235

Belošev Jovan tanított matematikát a szerb tagozatokon 1961-től 1964-ig, majd egy évet, 1972-ben. Belgrádban diplomázott, ennek igazolása:

A tanári szakvizsga letételéről szóló igazolása:

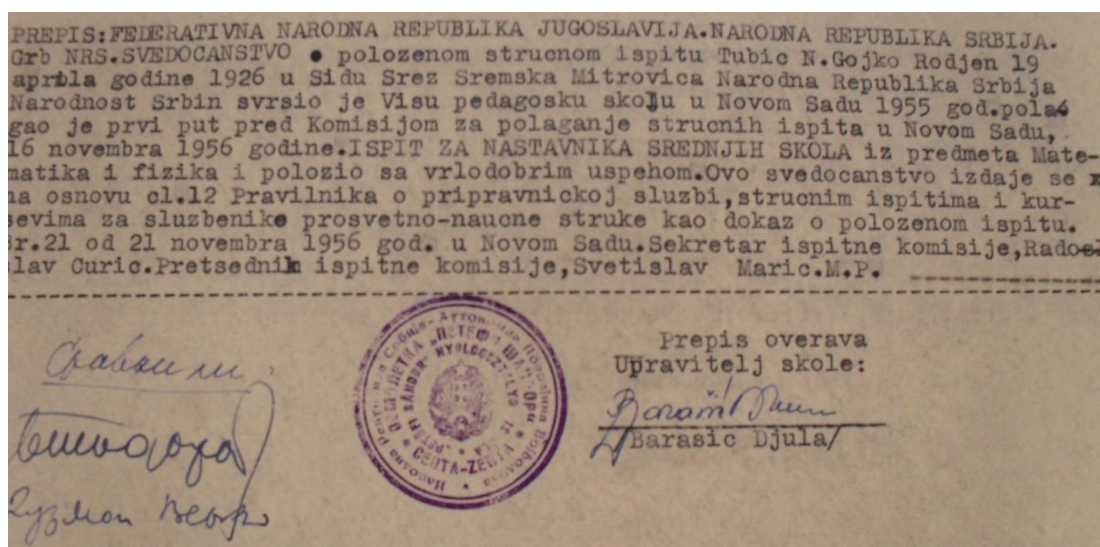

A levéltári anyagban ráakadtam a tanárok egészségügyi könyvecskéire is, ahol személyes fényképek is vannak:

Kljajić Milovan matematikát tanított 1955 és 1957 között a szerb tagozatokon és igazgatója volt az intézménynek 1957. szept. 1-től 1961. aug. 31-ig.

Tubić Gojko matematikatanára volt az intézmények 1956 és 1978 között, a gimnázium megszűnéséig. Az átíratból olvashatjuk, hogy Tubić Gojko 1926-ban született, Tanárképző Főiskolát (VPŠ) végzett Újvidéken, 1955-ben, majd Újvidéken matematika és fizika tanári szakvizsgát tett 1956-ban.

A gimnáziumi leltárban szerepel a hivatalos nyilvántartási lapja a fényképével együtt:

ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
НАРОДНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Установа Љубићна гимназија у Циљу

Бр. 76

СЛУЖБЕНИЧКИ ЛИСТ

Љубић Никола Рајко
(презиво, отачко име и име)

I. Општи подаци

Рођен 19. IV. 1926 год. у Циљу
српска Народна република Србија
народност србин
држављанство Ф.Н.Р.Ј.
пензионер

Gaál Éva matematikát oktatott a gimnáziumban 1974 és 1975 években. A hivatalos nyilvántartási határozat ekkor így nézett ki:

Na osnovu čl. 14. i 15. Zakona o međusobnim odnosima radnika u udruženom radu (Službeni list SFRJ, br. 22/73, čl. 6. Samoupravnog sporazuma o uređivanju međusobnih odnosa radnika u udruženom radu u OUR-a Gimnazija "Mosa Pijade" Senta, a izvršavajući odluku Sabora radnih ljudi od 18. novembra 1974 god. u veštaraajući odluku Sabora radnih ljudi (naši organi)

РЕШЕЊЕ
o sifcanju svojstva radnika

1) Radnik-a* GAL EVA (ime i prezime) iz Ada ul. Karadjordjeva br. 63 po zanimanju nastavnik matematike (zanimanje - stručna sprema) pošto je prethodno potpisao izjavu br. 566 od 26. nov. 1974 god., o prihvatanju prava i obaveza iz na- vedenog Samoupravnog Sporazuma, stekao je SVOJSTVO RADNIKA u udruženom radu na ODREĐENO - INEDEDO PROSTO VREME od 18. novembra 4. do 31. avg. 1974. na radnom mestu - za poslove* nastavnika matematike (naše radnog mesta odnosno opisa poslova)

2) Imenovan-a* je dužan-a* da stupi na rad dana 18. nov. 1974. odnosno najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema ovog rešenja. Ako to ne učini bez opravdanog razloga, smatraće se da ne želi da stekne svojstvo radnika u OUR-a.

3) Za imenovanog-a* će se naknadno doneti rešenje o rasporedu na radno mesto i o određivanju osnovice i merila za obračun ličnog dohotka.

4) Rad imenovanog-a* prestaje sa danom izvršenja posla na opisanom radnom mestu - istekom roka - nač. l. rešenja - danom povratka odsutnog člana radne zajednice na rad*.

Упутство о правном средству. Против овог решења може се изјавити приговор Sбору radnih ljudi (naši organi kome se izjavljuje prigovor)

OUR-a u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.
Rešeno u Gimnaziji "Mosa Pijade" u Senti (naši osnovni organizacioni udruženog rada) u (mesto)
pod br. 566 od 26. nov. 1974. god. (datum)

DOSTAVITI:
1) Radnik-a*
2) Odborniku-organi*
3) Službi za opšte poslove
4) Arhivi

* Neopozivno preuzeti.
1) Ovo rešenje u celini preuzeti sa radnika primajućim na neodložno vreme, a sa radnika primajućim na odložno vreme preuzeti samo odgovarajućih delova ovog lista.
2) Potpisnik ovog akta je lice koje je ovlašćeno pošto je potpisnik organa u skladu sa zakonom.

Imenovan-a* dužan-a* da stupi na rad dana 18. nov. 1974. godine. Ako to ne učini bez opravdanog razloga, smatraće se da ne želi da stekne svojstvo radnika u OUR-a.

Rešenje u Gimnaziji "Mosa Pijade" u Senti, pod br. 566 od 26. nov. 1974. god.

Detki József a Belgrádi Egyetem Matematikai Karán diplomázott 1960-ban, majd dolgozott Adán, a Cseh Károly Általános Iskolában. A zentai Mosa Pijade Gimnáziumban tanított matematikát 1961-től 1963-ig, majd az ugyanebben az épületben székelő zentai Vegyészeti Szakközépiskola matematikatanára lett.

1965-ben a Vegyészeti Szakközépiskola igazgatója volt, egészen 1970-ig töltötte be ezt a tisztséget. 1970-től a Szabadkai Tanárképző Főiskola kinevezett főiskolai előadója volt, majd 1975-ben főiskolai tanári kinevezést kapott. 1976. december 16-án az Újvidéki Egyetem Természettudományi Karának Matematikai Intézetében szerezte meg a matematikatudományok doktora címet, a *Közönséges másodrendű nemlineáris differenciálegyenletek megoldásainak viselkedése* című doktori disszertációját. 1978-tól az Újvidéki Egyetem szabadkai Építőmérnöki Karának munkatársa, ahol 1978-ban kapta meg egyetemi docensi, 1983-ban rendkívüli egyetemi tanári, 1987-ben pedig rendes egyetemi tanári kinevezését.

A szabadkai Építőmérnöki Kar Matematika és Fizika Tanszékének vezetője volt, és több ízben volt a Kar dékánhelyettese is. Mindig legjobb tudása és tehetsége szerint képviselte a Kar érdekeit.

A gimnáziumi korszakából való az alábbi határozat a tanári fizetésről, besorolásról, Detki tanár úr aláírásával és az akkor igazgató, Dobos János aláírásával.

NARODNA REPUBLIKA SRBIJA
 AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA
 GIMNAZIJA "MOŠA PIJADE"
 Broj: 325
 Dana 11 jula 1962 g.
 S E N T A
 Srez Subotica

Na osnovu čl. 8 Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnim službenicima, kao i na osnovu čl. 7, st. 4 Pravilnika o utvrđivanju položajnih plata nastavnika Gimnazije "Moša Pijade" u Senti donosim sledeće

R E Š E N J E

1. Delki Jožef u zvanju profesora I. razine u Gimnaziji "Moša Pijade" u Senti u XII. pl. razredu sa položajnom platom od 6.300.- dinara povećava se položajna plata na osnovu čl. 7, st. 2 Pravilnika o utvrđivanju položajnih plata nastavnika gimnazije u Senti za 4.370.- dinara.

Na osnovu čl. 8 istog Pravilnika povećava se položajna plata još za 1500.- dinara.

Ukupno nova položajna plata iznosi 12.170.- dinara.

2. Plata po ovom rešenju teče od 1 januara 1962 god.

O b r a z l o ž e n j e

1. Iz personalnog lista imenovanog utvrđeno je da je rešenjem NOC-e Senta broj 19735/3 od 11. XII. 1961 godina određena položajna plata u iznosu od 6.300.- dinara.

2. Da je u smislu čl. 7, st. 1 Pravilnika o utvrđivanju položajnih plata nastavnika gimnazije osnova za povećanje je 24.300 dinara, te mu je sledi povećanje položajne plate od 78 % što iznosi 4.370.- dinara.

3. Na osnovu zapisnika od 11. sept. 1961 g. utvrđeno je da je imenovani postavljen za razred. starijeg te mu je sledi po čl. 8 Pravilnika o utvrđivanju položajnih plata nastavnika u gimnaziji "Moša Pijade" u Senti sledi mesečno 1500.- dinara od 1. I. 1962 god. do razrešenja sa položaja.

Na osnovu navedenih elemenata doneto je rešenje kao u dispozitivu.

Protiv ovog rešenja može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od prijema rešenja Školskom odboru ove škole. Žalba se podnosi direktoru škole.

Primio rešenje Delki Jožef Direktor
 Datum 13. VII. 1962 godine Doboš Janoš

Bálint János tanár úr 1967-től 1975-ig tanított a gimnáziumban, Dódi bácsi hirtelen halála után kezdett dolgozni, majd később a szabadkai Tanárképző Főiskolán majd a szabadkai Műszaki Főiskolán tanított. A zentai Gimnáziumban töltött munkássága alatt nagyon lelkiismeretes tanárnak ismerték meg, mint a kollégái, mint a tanítványai. Harcolt a tanulókért, a magasabb osztályzatokért, úgy a természettudományi, mint a társadalmi gimnáziumi tagozatokban is.

Boros István a magiszteri fokozatát az Újvidéki Egyetem Műszaki Karán szerezte meg, matematikát 1969-től 1971-ig tanított a zentai gimnáziumban, majd a szabadkai Műszaki Főiskola tanára lett.

Katona Eszter Magyarországon tanult. Amikor férjhez ment, Zentára költöztek és 1973-tól tanított matematikatanárként a gimnáziumban, 1978-ig, a gimnázium ideiglenes szüneteltetéséig. Később, a 90-es években, a balkáni háborúk miatt visszaköltözött Gyöngyösre a szüleihez.

Szabó (Matúz) Magdolna... Általános iskolai tanulmányait (1957-1964) és a gimnáziumot (1964-1968) Zentán végezte. Az Újvidéki Egyetem Természettudományi Karán matematika szakon végzett (1968-1972). Matematikatanár a Zentai Gimnáziumban (1972-1974), a szabadkai matematikai és nyelvi gimnáziumban (1974-1979), majd a Szabadkai Gimnáziumban (1980-) és a Gábor Dénes Főiskolán (1995-). A nemzetközi Magyar Matematikaverseny vezetője 1992-től, valamint a Bolyai Iskolában a tehetségfejlesztő képzés koordinátora. **Társ. tev.:** A JKSZ tagja (1972-1980). Az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesületének alelnöke (1996-). **Díj:** A

Szerbiai Matematikai Társulat kitüntetése a tehetséggondozásban elért eredményéért, valamint a Gábor Dénes Főiskola szakdíja. **F. m.:** Matematika II. (Ismeretterjesztő füzetek). Matematikai tesztgyűjtemény fordítása és 40 tesztből álló gyűjtemény összeállítása. Cikkek az Új Képben. **C.:** Szabadkai Gimnázium

Mészáros (Lengyel) Anna, tanárom és kolléganőm, Újvidéken diplomázott a Matematika Egyetemen, 1980-tól dolgozik a gimnáziumban, azt vallja: “Csak azt a tanulót nem lehet megtanítani matematikára, aki nem engedi magát. (Mindenki képes teljesíteni a gimnáziumi tananyagot, csak a helyes módszert kell hozzá megtalálnunk.)”

A mai gimnáziumunk:

Irodalomjegyzék

---

1. Dobos János: A zentai gimnázium száz éve (1876-1976), Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre, Zenta, 1998
2. Tudósnaptár, Suták József
3. Tari László: Fekete (Schwarcz) Mihály
http://www.zenta-senta.co.rs/index.php?cont=lang_change&newlang=hu&url=zentaiak_fekete
4. Zentai Történelmi Levéltár anyaga a zentai gimnázium hagyatékából
5. Hódi Sándor: Ki kicsoda, 2004
6. Horváth Ágnes: Nagy generáció a zentai Bolyaiból, Magyar Szó, 2007. június 6, Tiszavidék
7. Péics Hajnalka: Dr. Detki József tudományos munkássága

Ez a cikk nem sorol fel mindenkit, aki a gimnáziumban dolgozott, csak akik anyagát megtaláltam valamilyen formában. Szíves elnézését kérem azoknak, akiknek neve kimaradt.

Ezúton mondok köszönetet a Zentai Történelmi Levéltárnak, Fodor Istvánnak és Molnár Tibornak a kutatómunkám során adott segítségért, valamint Pataki Tibornak a sok fényképért, amit felhasználtam.